GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2025 m. birželio 5 d.[1]

Byla C-18/24

NOVIS Insurance Company, NOVIS Versicherungsgesellschaft, NOVIS Compagnia di Assicurazioni, NOVIS Poisťovňa a. s.
prieš
Česká národní banka

(*Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Įsisteigimo laisvė – Laisvė teikti paslaugas – Direktyva 2009/138/EB – 155 straipsnis – Draudimo įmonės, turinčios pagrindinę buveinę kitoje valstybėje narėje, padarytas priimančiosios valstybės narės nuostatų pažeidimas – Priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos kompetencija“

I. Įžanga

1. Šioje byloje pateikti prejudiciniai klausimai pateikti dėl valstybių narių valdžios institucijų įgaliojimų prižiūrėti draudimo įmonių veiklos vykdymą ir bausti jas už šiose valstybėse narėse galiojančių taisyklių pažeidimus atribojimo. Kadangi direktyvoje „Mokumas II“[2] įtvirtintas principas, pagal kurį draudimo įmonės veiklos priežiūrą iš esmės vykdo valstybės narės, kurioje yra draudimo įmonės pagrindinė buveinė, valdžios institucijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia nustatyti buveinės valstybės narės priežiūros principo privalomo taikymo ribas ir prašo išaiškinti, kokiais atvejais pagal Sąjungos teisę leidžiama nuo jo nukrypti.

2. Konkrečiau kalbant, šioje byloje pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Čekijos priežiūros institucijos įgaliojimais skirti administracines nuobaudas Slovakijos draudimo įmonei už pažeidimus, kuriuos ši tariamai padarė Čekijos Respublikos teritorijoje vykdydama

[1] Originalo kalba: lenkų.

[2] 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo („Mokumas II“) (OL L 335, 2009, p. 1); toliau – direktyva „Mokumas II“.

veiklą per šioje valstybėje narėje įsteigtą filialą. Čekijos priežiūros institucijos nustatyti pažeidimai pasireiškė tuo, kad minėta draudimo įmonė tariamai nesilaikė MIPP ir DIP reglamento [3] bei DPP direktyvos [4] nuostatų.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Direktyva „Mokumas II“

3. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos nustato, kad draudimo įmonė, jos teritorijoje turinti filialą arba vykdanti draudimo veiklą naudodamasi laisve teikti paslaugas, nesilaiko jai toje valstybėje narėje taikomų teisinių nuostatų, jos reikalauja, kad atitinkama draudimo įmonė ištaisytų tokią netinkamą padėtį.

2. Kai atitinkama draudimo įmonė nesiima reikalingų veiksmų, atitinkamos valstybės narės priežiūros institucijos atitinkamai informuoja buveinės valstybės narės priežiūros institucijas.

Buveinės valstybės narės priežiūros institucijos kuo greičiau imasi visų tinkamų priemonių užtikrinti, kad atitinkama draudimo įmonė ištaisytų netinkamą padėtį.

Buveinės valstybės narės priežiūros institucijos praneša priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijoms apie priemones, kurių imtasi.

3. Kai nepaisant priemonių, kurių imasi buveinės valstybė narė, arba todėl, kad tos priemonės buvo netinkamos arba nepakankamos toje valstybėje narėje, draudimo įmonė toliau pažeidinėja priimančiojoje valstybėje narėje galiojančias teisines nuostatas, priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos gali, pranešusios buveinės valstybės narės priežiūros institucijoms, imtis deramų priemonių užkirsti kelią tolesniems pažeidimams arba bausti už juos, be kita ko, kiek tai būtina, nebeleidžiant tai įmonei sudaryti naujų draudimo sutarčių priimančiosios valstybės narės teritorijoje.

<…>

Valstybės narės užtikrina, kad jų teritorijose būtų galima įteikti teisinius dokumentus dėl tokių priemonių taikymo draudimo įmonėms.

4. 1, 2 ir 3 dalys neturi įtakos atitinkamų valstybių narių įgaliojimams imtis tinkamų skubių priemonių siekiant užkirsti kelią pažeidimams jų teritorijose arba bausti už juos. Tiems įgaliojimams priskiriama ir galimybė nebeleisti draudimo įmonėms sudaryti naujų draudimo sutarčių jų teritorijose.

[3] 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų (OL L 352, 2014, p. 1; toliau – MIPP ir DIP reglamentas).

[4] 2016 m. sausio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/97 dėl draudimo produktų platinimo (OL L 26, 2016, p. 19; toliau – DPP direktyva).

5. 1, 2 ir 3 dalys neturi įtakos valstybių narių įgaliojimams bausti už jų teritorijose padarytus pažeidimus.

6. Kai pažeidimą padariusi draudimo įmonė turi padalinį arba turto atitinkamoje valstybėje narėje, tos valstybės narės priežiūros institucijos, laikydamosi nacionalinės teisės, tam padaliniui ar turtui gali taikyti nacionalines administracines nuobaudas, nustatytas už tokį pažeidimą.

<…>“

2. MIPP ir DIP reglamentas ir DPP direktyva

4. MIPP ir DIP reglamento 6 straipsnio 1 dalyje ir 8 straipsnio 3 dalies c punkto i, ii bei iv papunkčiuose, taip pat jo 8 straipsnio 3 dalies f punkte nustatyti reikalavimai, taikomi neprofesionaliems investuotojams pateikiamo mažmeninių investicinių produktų paketų pagrindinės informacijos dokumento turiniui.

5. DPP direktyvoje nustatytos draudimo ir perdraudimo produktų platinimo veiklos pradėjimo ir vykdymo Sąjungoje taisyklės.

B. Čekijos teisė

6. *Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví* (Draudimo įstatymas Nr. 277/2009) 110 straipsniu į Čekijos teisės sistemą perkeltas direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis. Šioje nuostatoje nurodyta:

„(1) Jeigu *Česká národní banka* [Čekijos nacionalinis bankas] nustato, kad kitos valstybės narės draudimo įmonė, kuri Čekijos Respublikos teritorijoje vykdo draudimo ar perdraudimo veiklą remdamasi teise steigti filialą arba laisve laikinai teikti paslaugas, nesilaiko Čekijos Respublikoje tokiai veiklai taikomų pareigų, jis įpareigoja tokią draudimo įmonę pašalinti nustatytus trūkumus per *Česká národní banka* [(Čekijos nacionalinis bankas)] nustatytą terminą.

(2) Siekdamas nustatyti arba patikrinti 1 dalyje nurodytus faktus *Česká národní banka* [Čekijos nacionalinis bankas] gali pareikalauti, kad draudimo įmonė pateiktų dokumentus, informaciją ir būtinus paaiškinimus, susijusius su jos veikla Čekijos Respublikos teritorijoje, ir draudimo įmonė privalo juos pateikti.

(3) Jeigu kitos valstybės narės draudimo įmonė per nustatytą laikotarpį nepašalina 1 dalyje nurodytų trūkumų, *Česká národní banka* [Čekijos nacionalinis bankas] apie tai informuoja buveinės valstybės narės priežiūros instituciją.

(4) Jeigu buveinės valstybės narės priežiūros institucijos nustatytos taisomosios priemonės nepadeda pašalinti nustatytų kitos valstybės narės draudimo įmonės veiklos trūkumų arba jeigu nenustatyta jokių taisomųjų priemonių, *Česká národní banka* [Čekijos nacionalinis bankas] tokiai draudimo įmonei skiria baudą arba uždraudžia sudaryti naujas draudimo ar perdraudimo sutartis Čekijos Respublikos teritorijoje ir išplėsti įsipareigojimus, kylančius iš jau sudarytų sutarčių. *Česká národní banka* (Čekijos nacionalinis bankas) apie šį sprendimą

informuoja buveinės valstybės narės priežiūros instituciją. *Česká národní banka* [(Čekijos nacionalinis bankas)] tuo pat metu gali perduoti bylą Europos priežiūros institucijai su pagalbos prašymu.

(5) Skubos atvejais *Česká národní banka* [(Čekijos nacionalinis bankas)] laikosi 4 dalies nuostatų, netaikydamas 1–3 dalyse nurodytos procedūros.“

7. DPP direktyva į Čekijos teisę perkelta *Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění* (Įstatymas Nr. 170/2018 dėl draudimo ir perdraudimo produktų platinimo).

III. Faktinės aplinkybės, proceso eiga ir prejudiciniai klausimai

8. NOVIS yra Slovakijoje įsteigta komercinė bendrovė, vykdanti veiklą gyvybės draudimo srityje. Bendrovė turi filialą Čekijos Respublikoje.

9. Priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija *Česká národní banka* (Čekijos nacionalinis bankas) nusprendė, kad NOVIS padarė tris administracinius nusižengimus, todėl šiai bendrovei skyrė 1 000 000 CZK (apie 40 000 EUR) baudą.

10. Pirmasis administracinis nusižengimas buvo konstatuotas dėl MIPP ir DIP reglamento 6 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnio 3 dalies c punkto ii, iii ir iv papunkčiuose bei 8 straipsnio 3 dalies f punkte nustatytų pareigų pažeidimo. Konkrečiai kalbant, minėta bendrovė turėjo užtikrinti, kad jos pagrindinės informacijos dokumentuose (vad. KID – *Key Information Documents*), susijusiuose su produktais, pateikta informacija būtų tiksli, patikima, aiški, atitiktų privalomus sutarties dokumentus ir nebūtų klaidinanti. Ji taip pat turėjo užtikrinti, kad tokiuose dokumentuose būtų visa tokios kokybės ir apimties informacija, kokios reikalaujama pagal tiesiogiai taikomas Sąjungos teisės nuostatas.

11. Antrasis ir trečiasis administraciniai nusižengimai padaryti pažeidus pareigas, numatytas Įstatyme Nr. 170/2018, kuriuo į minėtos valstybės teisės sistemą perkelta DPP direktyva. Konkrečiau kalbant, antrąjį administracinį nusižengimą sudarė tai, kad NOVIS pažeidė draudimo įmonei tenkančias pareigas nustatyti, palikti galioti ir taikyti jos vardu veikiančių nepriklausomų tarpininkų veiklos kontrolės taisykles, atsižvelgiant į tinkamo teisės aktų nuostatų laikymosi kontrolę. Trečiąjį administracinį nusižengimą sudarė šios draudimo įmonės pareigos užtikrinti kliento konsultavimą prieš sudarant kapitalo draudimo sutartį pažeidimas.

12. Per Čekijos priežiūros institucijos vykdytą procedūrą NOVIS ginčijo šios institucijos kompetenciją vykdyti administracinių nuobaudų skyrimo procedūrą. NOVIS teigė, kad ši institucija nesilaikė Įstatymo Nr. 277/2009 110 straipsnio, kuriuo į Čekijos teisės sistemą perkeltas direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis. Šios bendrovės teigimu, pagal šią Sąjungos teisės nuostatą ir nuostatą, kuria ji perkelta į nacionalinę teisę, reikalaujama, kad Čekijos priežiūros institucija informuotų NOVIS buveinės valstybės instituciją apie šios bendrovės galimai padarytą teisės aktų nuostatų pažeidimą ir tada lauktų galimų šios institucijos veiksmų. Taigi Čekijos priežiūros institucija neturėjo teisės savarankiškai vykdyti baudos skyrimo procedūros pagrindinę buveinę kitoje valstybėje narėje turinčiai bendrovei.

13. Čekijos priežiūros institucija savo ruožtu laikėsi pozicijos, kad nacionalinės nuostatos dėl kontrolės, atliekamos siekiant nustatyti DPP direktyvos bei MIPP ir DIP reglamento pažeidimus, yra atskiros taisyklės, kurios skiriasi nuo direktyvoje „Mokumas II“ nustatytų taisyklių. Minėta institucija taip pat tvirtino, kad nacionalinės nuostatos dėl tokios kontrolės yra viršesnės už nuostatas, kuriomis pastaroji direktyva perkeliama į nacionalinę teisę.

14. NOVIS apskundė Čekijos priežiūros institucijos sprendimą *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas, Čekijos Respublika). Skunde bendrovė rėmėsi Čekijos priežiūros institucijos kompetencijos nebuvimu. Šiuo klausimu teismas pritarė Čekijos priežiūros institucijos pozicijai, kurios ji laikėsi apskųstame sprendime, ir atmetė skundą.

15. NOVIS dėl tokio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šis teismas turi išnagrinėti šios bendrovės kasaciniame skunde pateiktą teiginį, kad Įstatymo Nr. 277/2009 110 straipsnis, kuriuo į Čekijos teisę perkeltas direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis, turi būti taikomas visai draudimo sektoriaus priežiūros veiklai. NOVIS teigia buvusi nubausta už nuostatų, susijusių su DPP direktyva bei MIPP ir DIP reglamentu, pažeidimą, tačiau tai yra draudimo sektorių reglamentuojančios nuostatos.

16. Tokiomis aplinkybėmis *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [direktyvos „Mokumas II“] 155 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis apima ir tuos atvejus, kai priimančiosios valstybės priežiūros institucija prižiūri, kaip kitos valstybės narės draudimo įmonė laikosi [MIPP ir DIP reglamente] arba [DPP] direktyvoje nustatytų pareigų?

2. Jei atsakymas būtų teigiamas, ar pagal [direktyvos „Mokumas II“] 155 straipsnį buveinės valstybės priežiūros institucijai suteikiami viršesni įgaliojimai, o priimančiosios valstybės priežiūros institucijai nustatoma pareiga pirmiausia išnaudoti šio direktyvos straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse numatytas pranešimo apie pažeidimus ir priemonių jiems pašalinti taikymo procedūras, taip pat ir tais atvejais, kai skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio direktyvos straipsnio 5 ir 6 dalis?“

17. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gavo 2024 m. sausio 11 d. Rašytines pastabas pateikė šalys pagrindinėje byloje, Čekijos, Italijos ir Slovakijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Šalims pagrindinėje byloje, Čekijos vyriausybei ir Komisijai buvo atstovaujama 2025 m. kovo 6 d. vykusiame teismo posėdyje.

IV. Analizė

A. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

18. Pirmuoju prejudiciniu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis taikomas ir tuo atveju, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija prižiūri, ar draudimo įmonė iš kitos valstybės narės laikosi MIPP ir DIP reglamente arba DPP direktyvoje nustatytų įpareigojimų.

19. Apskritai direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje reglamentuojama kompetencija ir įgaliojimai, susiję su draudimo įmonių priežiūra, vykdoma valstybės narės, kurioje yra šios draudimo įmonės pagrindinė buveinė, valdžios institucijų ir valstybės narės, kurios teritorijoje ši įmonė vykdo draudimo veiklą naudodamasi laisve teikti paslaugas arba įsisteigimo laisve, valdžios institucijų. Šioje nuostatoje apibrėžiama procedūra, kurią iš esmės turi taikyti priimančiosios valstybės narės valdžios institucijos, kai draudimo įmonė pažeidžia jų teritorijoje taikomas taisykles. Prieš imdamosi veiksmų prieš atitinkamą draudimo įmonę tos institucijos turėtų kreiptis į atitinkamo draudiko buveinės valstybės narės institucijas.

20. Pažymėtina, kad pirmajame prejudiciniame klausime nurodytą aiškinimo problemą galima išspręsti dviem būdais. Pagal pirmąjį iš jų būtų analizuojamos to Sąjungos teisės akto, kuriuo subjektams nustatoma atitinkama pareiga, kaip antai MIPP ir DIP reglamento arba DPP direktyvos, nuostatos, siekiant nustatyti, ar šiuo teisės aktu taip pat reglamentuojamas valstybių narių valdžios institucijų kompetencijos ir įgaliojimų prižiūrėti, kaip laikomasi šios pareigos, paskirstymas. Tik paaiškėjus, kad atitinkamu teisės aktu šis klausimas nesprendžiamas, atsakymo reikėtų ieškoti kituose teisės aktuose.

21. Pagal antrąjį būdą atspirties taškas būtų tokio reglamentavimo, kuris įtvirtintas direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje ir susijęs su valstybių narių institucijų priežiūros kompetencija ir įgaliojimais, ir kuriuo, atrodo, nustatytas bendro pobūdžio principas, analizė. Aiškinant tokį reglamentavimą reikėtų nustatyti, ar jis tikrai yra tokio pobūdžio ir apima ir kitų teisės aktų nuostatų laikymosi kontrolę. Paskui dar reikėtų patikrinti, ar tie kiti teisės aktai nekeičia iš tokio bendro pobūdžio reglamentavimo išplaukiančio sprendimo varianto.

22. Reaguodamas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejones, šioje išvadoje taikysiu antrąjį iš nurodytų būdų. Minėtas teismas prašyme priimti prejudicinį sprendimą laikosi būtent tokio požiūrio į esminį šios bylos klausimą. Kartu tas teismas laikosi pozicijos, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnį galima aiškinti dviem būdais.

23. Pagal pirmąjį aiškinimo būdą direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje esanti išlyga, pagal kurią šioje nuostatoje daroma nuoroda į „[priimančiojoje] valstybėje narėje taikomas teisines nuostatas“, reiškia, kad ši nuostata susijusi tik su šioje direktyvoje draudimo įmonėms nustatytų pareigų laikymosi priežiūra. Antrasis aiškinimo būdas grindžiamas įsitikinimu, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis taikomas visų pareigų, kurios nustatomos draudimo įmonėms remiantis Sąjungos teise, priežiūrai.

24. Viena vertus, atrodo, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio tekstas patvirtina antrąjį aiškinimo būdą. Ši nuostata suformuluota plačiai, joje apibrėžiami priežiūros institucijų įgaliojimai ir pareigos, kai pagrindinę buveinę valstybėje narėje turinti draudimo įmonė nesilaiko taisyklių, galiojančių valstybėje narėje, kurioje draudimo įmonė turi filialą arba vykdo veiklą naudodamasi laisve teikti paslaugas. Šioje nuostatoje nėra išlygos, pagal kurią ji būtų taikoma tik direktyvos „Mokumas II“ nuostatų arba nuostatų, kuriomis ji perkelta į tokios valstybės narės teisės sistemą, pažeidimo atvejais.

25. Kita vertus, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą nereikia apsiriboti vien jos tekstu. Reikia išnagrinėti ir analizuojamos nuostatos kontekstą, ir teisės aktu, kuriame yra tokia nuostata, siekiamus tikslus [5]. Tai juo labiau taikytina taisyklėms, kuriomis atribojami įgaliojimai ir pareigos, susijusios su atitinkamiems subjektams tenkančių pareigų laikymosi priežiūra. Tokias taisykles

[5] Žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 39 punktas).

sunku analizuoti atskirai nuo tokio teisės akto, kuriuo reglamentuojamos tokios pareigos, nuostatų. Aiškinant tokias taisykles taip pat negalima neatsižvelgti į platesnį norminį kontekstą, kuriame nagrinėjama nuostata veikia.

26. Taigi, siekiant atsakyti į pirmąjį prejudicinį klausimą, reikėtų atlikti direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio kontekstinę ir teleologinę analizę. Vis dėlto prieš pradėdamas šią analizę nurodysiu prielaidas, kuriomis grindžiama ši direktyva.

1. Direktyva „Mokumas II“

27. Iš direktyvos „Mokumas II“ 1 straipsnio 1 dalies matyti, kad šioje direktyvoje, be kita ko, nustatomos taisyklės dėl tiesioginio draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir vykdymo Sąjungoje. Ši direktyva taikoma tiesioginio gyvybės ir ne gyvybės draudimo įmonėms, įsteigtoms arba siekiančioms įsisteigti valstybės narės teritorijoje (šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies pirmas sakinys).

28. Direktyvoje „Mokumas II“ vartojamos sąvokos „buveinės valstybė narė“ ir „priimančioji valstybė narė“. Apskritai pirmoji sąvoka apibūdina valstybę, kurioje yra draudimo įmonės pagrindinė buveinė (13 straipsnio 8 punktas). Antroji sąvoka iš esmės reiškia „valstyb[ę] nar[ę], išskyrus buveinės valstybę narę, kurioje yra draudimo <…> įmonės filialas arba kurioje ji teikia paslaugas“ (13 straipsnio 9 punktas).

29. Direktyvoje nurodyta, kad norint pradėti tiesioginio draudimo veiklą prieš tai reikia gauti leidimą (14 straipsnio 1 dalis). Draudimo įmonė gali prašyti tokio leidimo savo buveinės valstybės narės priežiūros institucijų (14 straipsnio 2 dalis). Svarbu tai, kad valstybės narės, kurioje yra draudimo įmonės pagrindinė buveinė, priežiūros institucijų išduotas leidimas leidžia draudimo įmonei vykdyti veiklą visoje Sąjungoje (15 straipsnio 1 dalis). Pati sąvoka „priežiūros institucija“ reiškia nacionalinę valdžios instituciją ar institucijas, pagal įstatymus ar kitus teisės aktus įgaliotas prižiūrėti draudimo ar perdraudimo įmones (13 straipsnio 10 dalis).

30. Direktyvos „Mokumas II“ pirmtakės taip pat buvo grindžiamos modeliu, pagal kurį, gavus leidimą vienoje valstybėje narėje, draudimo veiklą leidžiama vykdyti kitose valstybėse narėse. Šiuo atveju buvo taikomas principas, pagal kurį tokios draudimo įmonės vykdomos veiklos priežiūrą iš esmės vykdė jos buveinės valstybės narės valdžios institucijos, įskaitant atvejus, kai draudimo įmonė kitose valstybėse vykdo veiklą per filialą arba naudodamasi laisve teikti paslaugas[6].

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudiciniais klausimais iš esmės siekiama nustatyti buveinės valstybės narės priežiūros principo taikymo ribas pagal direktyvą „Mokumas II“ (pirmasis klausimas) ir išsiaiškinti, kokiais atvejais Sąjungos teisėje nukrypstama nuo šio principo ir su juo susijusių procedūrų (antrasis klausimas).

32. Draudimo įmonių priežiūra reglamentuojama minėtos direktyvos I antraštinės dalies III skyriuje („Priežiūros institucijos ir bendrosios taisyklės“) esančiuose 27–39 straipsniuose. Iš šių nuostatų matyti, kad pagrindinis šiomis nuostatomis reglamentuojamos priežiūros tikslas yra „apsaugoti draudėjus ir naudos gavėjus“ (27 straipsnis). Priežiūra apima nuolatinę kontrolę, ar draudimo veikla vykdoma tinkamai ir ar draudimo įmonės laikosi priežiūros nuostatų (direktyvos „Mokumas II“ 29 straipsnio 1 dalies antras sakinys).

[6] Purves, R. „Europe: the architecture and content of ES insurance regulation“, Burling, J., Lazarus, K. (red.), „Research Handbook on International Insurance Law and Regulation“, Edward Elgar, Cheltenham – Northampton 2023, p. 684.

33. Pagal direktyvos „Mokumas II“ 34 straipsnio „Bendrieji priežiūros įgaliojimai“ 1 dalį valstybės narės garantuoja, kad priežiūros institucijos turėtų įgaliojimus imtis prevencinių ir korekcinių priemonių, siekdamos užtikrinti, kad draudimo ir perdraudimo įmonės laikytųsi „įstatymų ir kitų teisės aktų, kurių jos privalo laikytis kiekvienoje valstybėje narėje“.

34. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje, į kurį daroma nuoroda prejudiciniuose klausimuose, kalbama apie kitoje valstybėje narėje pagrindinę buveinę turinčių draudimo įmonių veiklos priežiūrą. Ši nuostata yra direktyvos „Mokumas II“ I antraštinės dalies („Tiesioginio draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo bendrosios taisyklės“) VIII skyriaus („Įsisteigimo teisė ir laisvė teikti paslaugas“) 3 skirsnyje („Priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijų įgaliojimai“).

35. Pagal šią nuostatą, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija nustato, kad draudimo įmonė, jos teritorijoje turinti filialą arba vykdanti draudimo veiklą naudodamasi laisve teikti paslaugas, „nesilaiko jai toje valstybėje narėje taikomų teisinių nuostatų“, ji kreipiasi į tokią įmonę ir reikalauja, kad ši ištaisytų tokią netinkamą padėtį (155 straipsnio 1 dalis).

36. Jei draudimo įmonė nesiima reikalingų veiksmų, priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija apie tai informuoja tos įmonės buveinės valstybės narės priežiūros institucijas. Pastarosios institucijos kuo greičiau imasi visų tinkamų priemonių užtikrinti, kad „netinkama padėtis“ būtų ištaisyta. Jos praneša apie tokias priemones priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijai (155 straipsnio 2 dalis).

37. Paaiškėjus, kad priemonių, kurių imtasi, nepakanka arba kad jų iš viso nesiimta ir draudimo įmonė toliau pažeidinėja „priimančiojoje valstybėje narėje galiojančias teisines nuostatas“, šios valstybės narės institucija, informavusi buveinės valstybės narės instituciją, gali imtis deramų priemonių užkirsti kelią tolesniems „pažeidimams“ arba bausti už juos (155 straipsnio 3 dalis).

38. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje toliau nurodyta, kad šio straipsnio „1, 2 ir 3 dalys neturi įtakos“ valstybių narių įgaliojimams imtis tinkamų skubių priemonių siekiant užkirsti kelią „pažeidimams“ jų teritorijose arba bausti už juos (155 straipsnio 4 dalis) ir valstybių narių įgaliojimams bausti už jų teritorijoje padarytus „pažeidimus“ (155 straipsnio 5 dalis).

39. Galiausiai direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad valstybės narės, kurioje draudimo įmonė turi padalinį ar turto, priežiūros institucijos, laikydamosi nacionalinės teisės, tam padaliniui ar turtui gali taikyti administracines nuobaudas, nustatytas už tokį pažeidimą.

40. Pirmuoju klausimu siekiama išsiaiškinti, ar direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje nurodytos „priimančiojoje valstybėje narėje galiojanči[o]s teisin[ė]s nuostat[o]s“ reiškia tik šios direktyvos nuostatas, ar ir kitas Sąjungos teisės nuostatas. Siekdamas atsakyti į tokį klausimą, dabar nagrinėsiu direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnį, atsižvelgdamas į kitas šios direktyvos nuostatas, su kuriomis ši nuostata susijusi.

2. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis ir finansų priežiūra

41. Greta I antraštinėje dalyje esančio III skyriaus („Priežiūros institucijos ir bendrosios taisyklės“) bendrųjų nuostatų, susijusių su draudimo veiklos priežiūra, yra konkretesnė nuostata, kurioje vartojama sąvoka „finansinė priežiūra“. Iš šios direktyvos 30 straipsnio 2 dalies matyti, kad „finansinė priežiūra“ apima visos draudimo ir perdraudimo įmonės veiklos, jos mokumo būklės,

suformuotų techninių atidėjinių, jos turto ir tinkamų nuosavų lėšų patikrinimą pagal buveinės valstybės narės, vadovaujantis Sąjungos lygmeniu priimtomis nuostatomis, nustatytas taisykles ar taikomą tvarką[7].

42. Jos 30 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „draudimo <…> įmonių finansinė priežiūra, įskaitant veiklos, kurią jos vykdo per filialus arba naudodamosi laisve teikti paslaugas, finansinę priežiūrą, yra vien tik buveinės valstybės narės pareiga“. Tuo tarpu direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad jei valstybių narių, išskyrus buveinės valstybę narę, priežiūros institucijos turi pagrindo manyti, kad dėl draudimo įmonės veiklos galėtų nukentėti jos patikima finansinė padėtis, jos apie tai informuoja tos įmonės buveinės valstybės narės priežiūros institucijas.

43. Sisteminio aiškinimo požiūriu kyla klausimas dėl to, koks ryšys yra tarp direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio 1 ir 3 dalių, kuriose reglamentuojamas buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijų veikimo būdas, viena vertus, kai jos nustato pažeidimus, kuriuos apima „finansinė priežiūra“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą („vien tik buveinės valstybės narės pareiga“), ir, kita vertus, šios direktyvos 155 straipsnio, reglamentuojančio, kaip elgtis nustačius, kad draudimo įmonė pažeidžia priimančiojoje valstybėje narėje galiojančias taisykles.

44. Kadangi direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio 1 ir 3 dalyse apibrėžiamos buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijų pareigos ir įgaliojimai tarpvalstybinio draudimo veiklos vykdymo atveju, šios direktyvos 155 straipsnis, taip pat reglamentuojantis šį klausimą, turėtų apimti kitus atvejus. Antraip viename teisės akte būtų įtvirtintos nuostatos, kuriomis tas pats klausimas būtų reglamentuojamas skirtingai.

45. Papildomų gairių, leidžiančių atsakyti į klausimą dėl direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio ir jos 155 straipsnio taikymo srities tarpusavio ryšio, pateikia Teisingumo Teismo jurisprudencija. Sprendime *Komisija / Italija*[8] Teisingumo Teismas turėjo galimybę nagrinėti analogiškas direktyvos, galiojusios iki direktyvos „Mokumas II“, nuostatas.

46. Direktyvos 92/49/EEB[9] 9 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad už finansinę priežiūrą, įskaitant veiklą, kurią draudimo įmonė vykdo per filialus arba naudodamasi laisve teikti paslaugas, atsako išimtinai buveinės valstybė narė. Ši formuluotė („išimtinai atsako buveinės valstybė narė“) perteikta ir direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio 1 dalyje. Beje, pagal pastarojoje direktyvoje pateiktą atitikties lentelę jos 30 straipsnis atitinka Direktyvos 92/49 9 straipsnį.

47. Savo ruožtu Direktyvos 92/49 40 straipsnis iš esmės atitiko direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnį. Remiantis pastarojoje direktyvoje esančia atitikties lentele, jos 155 straipsnis atitinka būtent Direktyvos 92/49 40 straipsnį.

[7] Šios nuostatos turinys buvo pakeistas 2024 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2025/2, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/138/EB, kiek tai susiję su proporcingumu, priežiūros kokybe, ataskaitų teikimu, ilgalaikėmis garantijų priemonėmis, makroprudencinėmis priemonėmis, tvarumo rizika ir grupės bei tarpvalstybine priežiūra, ir iš dalies keičiamos direktyvos 2002/87/EB bei 2013/34/ES. Dabar joje patikslinta, kad finansų priežiūrai taip pat priskiriamas draudimo įmonės valdymo sistemos patikrinimas. Vis dėlto šis pakeitimas nekeičia šio reglamentavimo esmės. Jis taip pat netaikytinas pagrindinėje byloje *ratione temporis*.

[8] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

[9] 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/49/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, iš dalies keičianti direktyvas 73/239/EEB ir 88/357/EEB (trečioji ne gyvybės draudimo Direktyva) (OL L 228, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 346).

48. Direktyvos 92/49 40 straipsnio 3–5 dalyse numatytas reglamentavimas analogiškas dabar numatytajam direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 1–3 dalyse. Savo ruožtu Direktyvos 92/49 40 straipsnio 7 dalis atitinka direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalies turinį. Abiejose nuostatose, vartojant panašias formuluotes, numatyta, kad taisyklės, pagal kurias priimančioji valstybė narė įpareigojama pranešti buveinės valstybei narei, kad draudimo įmonė nesilaiko pirmojoje valstybėje galiojančių nuostatų (direktyvos „Mokumas II“ atveju tai yra jos 155 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys, o Direktyvos 92/49 atveju – jos 40 straipsnio 3–5 dalys), neturi įtakos valstybių narių teisei bausti draudimo įmones už jų teritorijoje galiojančių nuostatų pažeidimus.

49. Byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Komisija / Italija* [10], Komisija, be kita ko, teigė, kad Italijos Respublika pažeidė Direktyvos 92/49 9 straipsnį, nes kontroliavo kitose valstybėse įsteigtų ir Italijoje veiklą vykdančių draudimo įmonių draudimo įmokų apskaičiavimo tvarką ir šioms įmonėms skirdavo baudas.

50. Teisingumo Teismas tame sprendime nepritarė tokiam teiginiui. Jis išaiškino, kad Direktyvos 92/49 9 straipsnyje įtvirtintas principas, pagal kurį finansinę priežiūrą vykdo valstybė narė, kur yra draudimo įmonės pagrindinė buveinė [11]. Tame sprendime Teisingumo Teismas taip pat patvirtino, kad buveinės valstybė narė turi išimtinę kompetenciją vykdyti tokią priežiūrą.

51. Be to, dėl veiksmų, kuriuos vertindama Komisija įžvelgė Italijos Respublikos padarytus Sąjungos teisės pažeidimus, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 92/49 9 straipsnyje nurodyta, kas „įeina“ į finansinę priežiūrą. Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad „finansinė priežiūra“ neapima draudimo įmonių komercinių veiksmų priežiūros [12].

52. Galiausiai Teisingumo Teismas *obiter dictum* pridūrė, kad, kiek tai susiję su Direktyvos 92/49 40 straipsniu, pakanka konstatuoti, pirma, kad Komisija neteigė, jog Italijos Respublika neįvykdė šio straipsnio 3–5 dalyse nurodytų įsipareigojimų [13]. Kartu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 92/49 40 straipsnio 7 dalis patvirtina valstybės narės teisę bausti už jos teritorijoje padarytus pažeidimus [14].

53. Vis dėlto iš pastarojo teiginio sunku padaryti galutines išvadas dėl šios bylos. Kaip pripažino pats Teisingumo Teismas, Komisija neteigė, kad Italijos Respublika pažeidė Direktyvos 92/49 40 straipsnį. Vis dėlto galbūt už to teiginio slypi mintis, kad draudimo įmokų apskaičiavimo būdo priežiūra nebuvo finansinė priežiūra, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 9 straipsnį, ir kad už draudimo įmonės padarytus pažeidimus šiuo klausimu priimančioji valstybė narė turėjo bausti pagal tos pačios direktyvos 40 straipsnio 7 dalį.

54. Taip pat reikėtų pažymėti, kad „pažeidimas“, dėl kurio priimtas Sprendimas *Komisija / Italija* [15], nebuvo pagrindinę buveinę kitoje valstybėje narėje turinčios draudimo įmonės padarytas Direktyvos 92/49 nuostatų pažeidimas Italijos teritorijoje. Iš tiesų ta direktyva nebuvo atliktas suderinimas draudimo įmokų dydžio srityje [16]. Kitaip tariant, jeigu Teisingumo Teismo sprendimas būtų suprantamas taip, kad pagal Direktyvos 92/49 40 straipsnio 7 dalį

[10] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

[11] Žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270, 116 punktas).

[12] Žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270, 116 punktas).

[13] Žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270, 120 punktas).

[14] Žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270, 116 punktas).

[15] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

[16] Žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270, 105 ir 106 punktai).

Italijos Respublika turėjo teisę nubausti už nacionalinės teisės nuostatos dėl įmokų apskaičiavimo būdo pažeidimus, tuomet tai buvo nuostatos dėl toje direktyvoje nereglamentuoto klausimo pažeidimas.

55. Taip aiškinamas Sprendimas *Komisija / Italija*[17] galėtų pateikti vertingų gairių dėl direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnio („Finansinė priežiūra“) ir jos 155 straipsnio tarpusavio ryšio. Jis taip pat būtų naudingas apibrėžiant antrosios iš nurodytų nuostatų materialinę taikymo sritį. Remiantis tuo sprendimu, būtų galima daryti išvadą, kad, skirtingai, nei kalbant apie „finansinę priežiūrą“, kaip ji suprantama pagal direktyvos „Mokumas II“ 30 straipsnį, šios direktyvos 155 straipsnio atveju gali būti kalbama ne tik apie šios direktyvos nuostatų, bet ir kitų priimančiojoje valstybėje narėje galiojančių taisyklių dėl draudimo įmonių komercinės veiklos, nepatenkančių į minėtos direktyvos taikymo sritį, pažeidimą.

56. Vis dėlto šioje byloje pateiktais prejudiciniais klausimais nenueinama taip toli. Jie nesusiję su bet kokių priimančiojoje valstybėje narėje galiojančių nuostatų laikymosi priežiūra. Šie klausimai susiję su Sąjungos teisės aktų nuostatų, t. y. MIPP ir DIP reglamento ir DPP direktyvos, laikymosi priežiūra ir įgaliojimais bausti už šių nuostatų pažeidimus priimančiosios valstybės narės teritorijoje. Taigi reikia išnagrinėti, ar išvadas, kurias būtų galima padaryti iš Sprendimo *Komisija / Italija*[18], patvirtina direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio, taip pat MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos tarpusavio ryšio analizė.

3. MIPP ir DIP reglamentas

57. MIPP ir DIP reglamente nustatytos vienodos taisyklės dėl pagrindinės informacijos dokumento, kurį turi parengti MIPP ir DIP teikėjai, formos ir turinio, taip pat pagrindinės informacijos dokumento pateikimo neprofesionaliesiems investuotojams taisyklės (1 straipsnis). Jis taikomas MIPP ir DIP teikėjams bei MIPP ir DIP klausimais konsultuojantiems ar šiuos produktus parduodantiems asmenims (2 straipsnio 1 dalis).

58. Be to, MIPP ir DIP reglamente sąvoka „kompetentingos institucijos“ apibrėžiama kaip reiškianti nacionalines institucijas, kurias valstybė narė paskiria prižiūrėti, kaip MIPP ir DIP teikėjai ir MIPP ir DIP klausimais konsultuojantys ar juos parduodantys asmenys laikosi šio reglamento reikalavimų (4 straipsnio 8 punktas).

59. MIPP ir DIP reglamento 22 ir paskesniuose straipsniuose reglamentuojamos administracinių sankcijų ir kitų priemonių, taikomų pažeidus šio reglamento nuostatas, klausimas. Tačiau šiame reglamente nėra nuostatos, kuria būtų tiesiogiai reglamentuojamas buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės valdžios institucijų kompetencijos ir įgaliojimų prižiūrėti, kaip laikomasi šio reglamento nuostatų, atribojimas.

60. MIPP ir DIP reglamente išties yra nuostatų dėl valstybių narių pareigų ir įgaliojimų, susijusių su į šio reglamento taikymo sritį patenkančių draudimo produktų rinkos priežiūra. Tokių nuostatų yra šio reglamento III skyriuje „Rinkos stebėsena ir intervenciniai įgaliojimai produktų atžvilgiu“, kuriame yra 15–18 straipsniai.

[17] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

[18] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

61. MIPP ir DIP reglamento 15 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „kompetentingos institucijos stebi draudimo principu pagrįstų investicinių produktų, kurie pateikiami rinkai, platinami arba parduodami *atitinkamos* valstybės narės teritorijoje arba *iš jos* teritorijos, rinką“ (15 straipsnio 2 dalis)[19]. Be to, iš šio reglamento 17 straipsnio 1 dalies matyti, kad „kompetentinga institucija gali uždrausti ar apriboti *toje valstybėje narėje* arba *iš jos* [draudimo principu pagrįstus investicinius produktus arba draudimo ar perdraudimo įmonės tam tikros rūšies finansinę veiklą ar praktiką]“.

62. Vis dėlto neatrodo, kad ši stebėsena būtų susijusi su MIPP ir DIP reglamente ar Sąjungos teisėje tiesiogiai nustatytų pareigų laikymusi. Iš tiesų pagal šio reglamento 17 straipsnio 2 dalies b punktą 17 straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų gali būti imamasi, jei institucija įsitikina, kad Sąjungos teisės aktuose nustatytų ir atitinkamam draudimo principu pagrįstam investiciniam produktui ar veiklai arba praktikai taikytinų esamų reguliavimo reikalavimų nepakanka kompetentingų institucijų nustatytai rizikai pašalinti. Taigi šiuo atveju kalbama apie draudimo produktų rinkos stebėseną ir galimas intervencines priemones, kurių reikia dėl priežiūros institucijos nustatytų Sąjungos teisės aktų trūkumų.

63. Vadinasi, atsakymo į klausimą, kaip atribojama buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės institucijų kompetencija ir įgaliojimai, susiję su MIPP ir DIP reglamento nuostatų laikymosi priežiūra, reikėtų ieškoti ne šiame reglamente.

64. MIPP ir DIP reglamente nėra nuostatų, kurios draustų dėl tokios kompetencijos ir įgaliojimų atribojimo spręsti remiantis direktyvos „Mokumas II“ nuostatomis. Be to, MIPP ir DIP reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad jeigu MIPP ir DIP teikėjams, kuriems taikomas šis reglamentas, taip pat taikoma direktyva „Mokumas II“, tada jiems taikomas ir šis reglamentas, ir ši direktyva. Taigi reglamente numatyta, kad šie du teisės aktai taikomi lygiagrečiai apibrėžtos kategorijos subjektams, kurie kuria ir teikia į jo taikymo sritį patenkančius draudimo produktus. Tarp jų yra ir draudimo įmonės[20], kurioms taikoma direktyva „Mokumas II“.

4. DPP direktyva

65. DPP direktyvoje nustatytos draudimo ir perdraudimo produktų platinimo veiklos pradėjimo ir vykdymo Sąjungoje taisyklės[21]. Šioje direktyvoje nustatytos pareigos tiek draudimo tarpininkams, tiek draudimo įmonėms[22]. Beje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudiciniai klausimai grindžiami prielaida, kad NOVIS, kaip draudimo įmonė, pažeidė nuostatas, kuriomis šios direktyvos nuostatos perkeltos į Čekijos teisę[23].

[19] Išskirta mano.

[20] Žr. MIPP ir DIP reglamento 12 konstatuojamąją dalį, kurioje nurodyta, kad MIPP ir DIP teikėjai yra, be kita ko, draudimo įmonės.

[21] DPP direktyvos 1 straipsnio 1 dalis

[22] Žr., pavyzdžiui, DPP direktyvos 18 straipsnį, kuriame nurodyta, kokia informacija turi būti pateikta klientui prieš sudarant draudimo sutartį su draudimo tarpininku ir draudimo įmone. Be to, šios direktyvos 20 straipsnyje „draudimo produktų platintojai“ įpareigojami pateikti klientui jo reikalavimus ir poreikius atitinkančią informaciją apie draudimo produktą. Pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies 8 punktą sąvoka „draudimo produktų platintojas“ apima draudimo tarpininką, papildomos draudimo veiklos tarpininką ir draudimo įmonę.

[23] Žr. šios išvados 10 ir 11 punktus.

66. Skirtingai nei MIPP ir DIP reglamente, DPP direktyvoje yra nuostatų, kuriose nurodyta, kaip elgtis esant pažeidimams, kuriuos draudimo tarpininkas padaro vykdydamas veiklą kitoje valstybėje narėje naudodamasis laisve teikti paslaugas arba įsisteigimo laisve. Tai yra šios direktyvos 4–9 straipsniai. Jie suformuluoti panašiai kaip ir direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis.

67. Pagal DPP direktyvą pažeidimą nustačiusios priimančiosios valstybės narės institucijos pirmiausia turi apie tai informuoti buveinės valstybės narės valdžios institucijas [24]. Jeigu, nepaisant priemonių, kurių ėmėsi buveinės valstybė narė, arba dėl to, kad tokios priemonės yra netinkamos ar jų nesiimta, draudimo tarpininkas ir toliau veikia akivaizdžiai pažeisdamas vartotojų interesus priimančiojoje valstybėje narėje arba kenkdamas sklandžiam draudimo ir perdraudimo rinkos veikimui, priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija gali imtis atitinkamų priemonių, kad užkirstų kelią tolesniems pažeidimams [25].

68. DPP direktyvos nuostatos dėl kompetencijos padalijimo tarp buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės susijusios su draudimo, perdraudimo arba papildomos draudimo veiklos tarpininkų padarytais pažeidimais. Tačiau į šių nuostatų taikymo sritį nepatenka draudimo įmonės.

69. Taigi DPP direktyvoje draudimo įmonėms nustatytos pareigos, analogiškos toms, kurios joje nustatytos draudimo tarpininkams [26]. Tačiau šioje direktyvoje nereglamentuojamas buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės valdžios institucijų kompetencijos ir įgaliojimų, susijusių su draudimo įmonių veiklos priežiūra, padalijimas.

70. Visgi šiomis aplinkybėmis reikėtų pažymėti, kad DPP direktyvoje (kalbant apie draudimo tarpininkus) ir direktyvoje „Mokumas II“ (kalbant apie draudimo įmones) analogiškai reglamentuojamas buveinės valstybės narės ir priimančiosios valstybės narės valdžios institucijų įgaliojimų prižiūrėti atitinkamai draudimo tarpininkų ir draudimo įmonių veiklą klausimas.

71. Taigi galima būtų laikytis pozicijos, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė taikyti analogiškus sprendimus priežiūros, ar tarpininkai laikosi iš DPP direktyvos kylančių reikalavimų remiantis šia direktyva, klausimui ir klausimui, ar draudimo įmonės laikosi iš direktyvos „Mokumas II“ kylančių reikalavimų remiantis pastarąja direktyva. Tokia išeitis leistų valstybėms narėms paskirti tas pačias institucijas prižiūrėti, ar DPP direktyvoje nustatytų reikalavimų laikosi visi subjektai, kuriems šioje direktyvoje nustatytos tokios pareigos. Tai reikštų, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis taip pat taikomas valstybių narių institucijų vykdomai priežiūrai tiek, kiek jis susijęs su DPP direktyvos nuostatų laikymosi priežiūra.

72. Dar reikėtų išvadas, padarytas iš direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio sisteminio aiškinimo, įvertinti atsižvelgiant į teleologinio šios nuostatos aiškinimo išvadas.

[24] Tokius aspektus aptaria, be kita ko, Audigier, I., „Insurance Distribution Directive and Cross-Border Activities by Insurance Intermediaries in the ES“, Marano, P., Noussia, K. (red.), „Insurance Distribution Directive. A Legal Analysis“, Springer, Cham, 2020, p. 19–22.

[25] DPP direktyvos 5 straipsnio 2 dalis ir šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalis.

[26] Žr. šios išvados 65 punktą.

5. Teleologinis aiškinimas

73. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis yra šios direktyvos skyriuje, kuris, kaip matyti iš jo pavadinimo, skirtas įsisteigimo teisei ir laisvei teikti paslaugas. Kalbama ne tik apie patį patekimą į kitų valstybių narių nei buveinės valstybės narės rinką, bet ir apie kasdienį veiklos vykdymą tų kitų valstybių narių teritorijoje.

74. Be to, iš direktyvos „Mokumas II“ 11 konstatuojamosios dalies matyti, kad ši direktyva yra *esminė priemonė kuriant vidaus rinką*, todėl draudimo įmonėms, gavusioms leidimą vykdyti veiklą buveinės valstybėje narėje, turėtų būti leidžiama vykdyti veiklą visoje Sąjungoje steigiant filialus arba teikiant paslaugas. Toliau šioje konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad „todėl reikėtų imtis reikiamų ir pakankamų suderinimo priemonių, kurios leistų pripažinti abiejų pusių leidimų ir priežiūros sistemas, ir taip sudaryti galimybę išduoti vieną leidimą, galiosiantį visoje Bendrijoje, ir taikyti buveinės valstybės narės priežiūros principą“.

75. Be to, pagrindinis buveinės valstybės narės vykdomo reguliavimo ir priežiūros tikslas nurodytas 16 konstatuojamojoje dalyje. Šis tikslas yra tinkama draudėjų ir naudos gavėjų apsauga. Siekiant užtikrinti tinkamą tokių subjektų grupių apsaugą, būtina vykdyti priežiūrą ne tik tada, kai draudimo įmonė siekia patekti į kitos valstybės narės rinką, bet ir prižiūrėti tokios įmonės kasdienę veiklą ir užtikrinti, kad ji atitiktų kiekvienoje valstybėje narėje galiojančias nuostatas.

76. Tai reiškia, kad ir teleologinis direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio aiškinimas patvirtina aiškinimą, pagal kurį ši nuostata taikoma tokiu atveju, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija prižiūri, ar kitos valstybės narės draudimo įmonė laikosi kituose Sąjungos teisės aktuose numatytų pareigų, susijusių su tokių draudimo įmonių komercine veikla, jeigu šiuose aktuose šiuo klausimu nėra numatyta kitokio sprendimo.

6. Išvada dėl pirmojo klausimo

77. Atsižvelgdamas į direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio lingvistinį aiškinimą[27], kurį patvirtina sisteminis[28] ir teleologinis šios nuostatos aiškinimas[29], manau, kad į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti teigiamai. Taigi siūlau į šį klausimą atsakyti, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas ir tuo atveju, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija prižiūri, ar kitos valstybės narės draudimo įmonė laikosi MIPP ir DIP reglamente arba DPP direktyvoje nustatytų pareigų.

B. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

78. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos pirmiausia turi išnaudoti šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse numatytas pranešimo apie pažeidimus ir priemonių jiems pašalinti taikymo procedūras, taip pat tais atvejais, kai skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio straipsnio 5 ir 6 dalis, už MIPP ir DIP reglamente arba DPP direktyvoje numatytų pareigų pažeidimą šios valstybės narės teritorijoje.

27 Žr. šios išvados 24 punktą.

28 Žr. šios išvados 55 ir 71 punktus.

29 Žr. šios išvados 76 punktą.

79. Antrąjį prejudicinį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda tuo atveju, jei Teisingumo Teismas į pirmąjį klausimą atsakytų teigiamai, t. y. kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis taikomas ir tada, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija prižiūri, ar kitos valstybės narės draudimo įmonė laikosi MIPP ir DIP reglamente arba DPP direktyvoje nustatytų pareigų. Iš mano atliktos pirmojo klausimo analizės matyti, kad į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti teigiamai. Taigi dabar išnagrinėsiu ir antrąjį klausimą.

80. Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad antrasis klausimas grindžiamas prielaida, jog NOVIS skirtos ir pagrindinėje byloje ginčijamos nuobaudos yra „nuobaudos“, kaip tai suprantama pagal direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 ir 6 dalis.

81. Vis dėlto antrąjį klausimą pirmiausia reikėtų analizuoti atsižvelgiant į direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalį. Ši nuostata susijusi su priimančiosios valstybės narės teise bausti už jos teritorijoje padarytus pažeidimus. Atrodo, kad šios direktyvos 155 straipsnio 6 dalis patvirtina jo 5 dalyje išreikštą principą ir joje pabrėžiama galimybė paskirtų nuobaudų išieškojimą nukreipti į draudimo įmonės turtą, esantį tos valstybės narės teritorijoje.

82. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad NOVIS buvo nubausta už MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos nuostatų pažeidimus [30]. Taigi siekdamas atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą pirmiausia išnagrinėsiu šio reglamento ir šios direktyvos nuostatas dėl administracinių sankcijų ir baudų skyrimo už šių teisės aktų nuostatų pažeidimą. Tada išnagrinėsiu direktyvos „Mokumas II“ nuostatas, su kuriomis tiesiogiai susijęs antrasis klausimas.

1. Administracinės sankcijos ir baudos už MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos nuostatų pažeidimus

83. Administracinių sankcijų ir kitų priemonių, taikomų pažeidus MIPP ir DIP reglamento nuostatas, klausimas reglamentuojamas 22 straipsnyje.

84. Iš MIPP ir DIP reglamento 22 straipsnio 1 dalies matyti, kad, „nedarant poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams“, šiuo reglamentu valstybės narės įpareigojamos numatyti administracines sankcijas ir priemones, taikomas pažeidus šį reglamentą, ir imtis visų būtinų priemonių jų taikymui užtikrinti. To paties reglamento 23 straipsnyje numatyta, kad kompetentingos institucijos naudojasi įgaliojimais taikyti sankcijas pagal šį reglamentą ir nacionalinę teisę: tiesiogiai; bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis; savo atsakomybe deleguodamos įgaliojimus tokioms institucijoms arba kreipdamosi į kompetentingas teismines institucijas.

85. Čekijos priežiūros institucija tiesiogiai nubaudė NOVIS, be kita ko, už MIPP ir DIP reglamento 6 straipsnio 1 dalyje bei šio reglamento 8 straipsnio 3 dalyje numatytų pareigų pažeidimus [31]. MIPP ir DIP reglamento 24 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šis straipsnis taikomas, be kita ko, šio reglamento 6 straipsnio ir 8 straipsnio 3 dalies pažeidimams.

[30] Žr. šios išvados 10 ir 11 punktus.

[31] Žr. šios išvados 10 punktą.

86. Kartu iš MIPP IR DIP reglamento 24 straipsnio 2 dalies matyti, kad „kompetentingos institucijos turi įgaliojimus pagal nacionalinę teisę skirti bent [šioje nuostatoje išvardytas] administracines sankcijas ir priemones“. Tarp šių priemonių yra „nurodym[as] sustabdyti prekybą MIPP ir DIP“ (24 straipsnio 2 dalies b punktas) ir „administracin[ė]s baud[o]s“ (24 straipsnio 2 dalies e punktas).

87. MIPP ir DIP reglamento 24 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama šio reglamento 24 straipsnio reikšmė, kiek jis susijęs su kompetentingų institucijų taikomomis priemonėmis. Šioje konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad šiuo reglamentu nenustatomas pasas, suteikiantis neprofesionaliems investuotojams teisę parduoti MIPP ir DIP ar jais prekiauti tarpvalstybiniu mastu, ir kad juo nekeičiami galiojantys susitarimai dėl pasų. Pagal šią konstatuojamąją dalį šiuo reglamentu taip pat nekeičiamas pareigų paskirstymas esamoms kompetentingoms institucijoms pagal galiojančius susitarimus dėl pasų. O „valstybės narės, kurioje yra prekiaujama MIPP ir DIP, kompetentinga institucija turėtų būti atsakinga už tų MIPP ir DIP prekybos priežiūrą. Valstybės narės, kurioje yra prekiaujama produktu, kompetentinga institucija visada turėtų turėti teisę *savo teritorijoje* sustabdyti prekybą MIPP ir DIP tais atvejais, kai nesilaikoma šio reglamento“ [32]. Nėra pagrindo manyti, kad kitaip yra kalbant apie „administracines baudas“, kurias valstybių narių kompetentingos institucijos taip pat „turi įgaliojimus“ skirti pagal šio reglamento 24 straipsnio 2 dalį. Pažeidimų, padarytų priimančiosios valstybės narės teritorijoje, atveju šios valstybės narės paskirta kompetentinga institucija turi turėti galimybę tiesiogiai skirti ir administracines baudas.

88. Taigi pagal MIPP ir DIP reglamentą, jeigu valstybių narių valdžios institucijų kompetencijos ir priežiūros įgaliojimų padalijimo klausimas nėra tiesiogiai reglamentuojamas šiuo reglamentu [33], valstybė narė, kurios teritorijoje prieinamas atitinkamas draudimo produktas, turi turėti galimybę reaguoti į šioje teritorijoje padarytus pažeidimus. Atrodo, kad tokia valstybės narės reakcija, atsižvelgiant į šį reglamentą ir jo 24 konstatuojamojoje dalyje pateiktus paaiškinimus, turi „nedar[yti] poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams“.

89. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad NOVIS buvo nubausta ir už DPP direktyvos nuostatų pažeidimus [34]. Šioje direktyvoje, kiek tai susiję su baudimu už pažeidimus, numatytas analogiškas reglamentavimas kaip ir MIPP ir DIP reglamente.

90. Iš DPP direktyvos 31 straipsnio 1 dalies matyti, kad, „[n]edarant poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams ir valstybių narių teisei numatyti bei taikyti baudžiamąsias sankcijas, valstybės narės užtikrina, kad jų kompetentingos institucijos galėtų taikyti administracines sankcijas ir kitas priemones, taikytinas pažeidus nacionalines nuostatas, kuriomis įgyvendinama ši direktyva, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti jų įgyvendinim[ui]“. Pagal DPP direktyvos 31 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos naudojasi savo priežiūros įgaliojimais, įskaitant tyrimo įgaliojimus ir sankcijų taikymo įgaliojimus, pagal savo atitinkamą nacionalinės teisinės sistemą bet kuriuo iš šių būdų: tiesiogiai, bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis arba kreipdamosi į kompetentingas teismines institucijas. Taigi pagal šią nuostatą nedraudžiama, kad priimančioji valstybė narė tiesiogiai baustų už direktyvos nuostatų pažeidimą.

[32] Išskirta mano.

[33] Remiantis mano atlikta pirmojo klausimo analize, šį klausimą reglamentuoja direktyvos „Mokumas II“ nuostatos tiek, kiek tokia priežiūra susijusi su draudimo įmonėmis. Žr. šios išvados 63 ir 64 punktus.

[34] Žr. šios išvados 11 punktą.

91. Išanalizavus MIPP ir DIP reglamento 22 straipsnį ir DPP direktyvos 31 straipsnį matyti, kad abiejuose teisės aktuose numatyta, jog, „nedarant poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams“, valstybės narės privalo nustatyti administracines sankcijas ir priemones, taikomas pažeidus šių teisės aktų nuostatas, ir imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jos būtų taikomos.

92. Atsižvelgiant į mano siūlomą atsakymą į pirmąjį prejudicinį klausimą, kompetencijos ir priežiūros įgaliojimų padalijimas tarp buveinės ir priimančiosios valstybių narių institucijų reglamentuotas direktyvoje „Mokumas II“. Taigi lieka išnagrinėti, ar, taip pat atsižvelgiant į pastarąją direktyvą, pareiga ir įgaliojimai bausti už MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos pažeidimus iš tikrųjų gali būti įgyvendinami netaikant direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 1–3 dalyse numatytos procedūros ir kartu „nedarant poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams“, nurodytiems šioje direktyvoje.

2. Priemonės, kurių imasi priimančioji valstybė narė, ir direktyva „Mokumas II“

93. Šią samprotavimų dalį reikėtų pradėti nuo tokios pastabos: direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnyje yra dvi nuostatos, kuriose nurodyta, kad „1, 2 ir 3 dalys neturi įtakos [valstybių narių] įgaliojimams“, aprašytiems šiose nuostatose. Tai yra šios direktyvos 155 straipsnio 4 ir 5 dalys.

94. Teisingumo Teismas dar neturėjo progos išaiškinti tų nuostatų. Vis dėlto Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl direktyvos „Mokumas II“ aiškinimo pateikiama vertingų gairių toms nuostatoms aiškinti.

95. Prejudiciniu klausimu byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Onix Asigurări*[35], buvo siekiama išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalį draudžiama, kad priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija, siekdama apsaugoti apdraustųjų ir asmenų, turinčių teisę į draudimo išmokas, interesus, skubos atveju uždraustų sudaryti naujas draudimo sutartis jos teritorijoje su kitoje valstybėje narėje įsteigta draudimo įmone. Toks draudimas turėjo būti grindžiamas tuo, kad nuo pradžių arba vėliau nebuvo laikytasi leidimo vykdyti veiklą išdavimo sąlygos, t. y. asmens, kurį su draudimo įmone sieja organizaciniai ir turtiniai ryšiai, geros reputacijos reikalavimo[36].

96. Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalyje numatytas reglamentavimas buvo analogiškas tam, kuris dabar įtvirtintas direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalyje. Pagal pirmąją iš šių nuostatų „šio straipsnio 3, 4 ir 5 dalys neturi įtakos atitinkamų valstybių narių nepaprastiesiems įgaliojimams imtis tinkamų priemonių, kurios užkirstų kelią pažeidimams jų teritorijose. Čia priskiriama galimybė neleisti draudimo įmonėms sudaryti naujas draudimo sutartis šių valstybių teritorijose“.

97. Aiškindamas Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalį Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ši nuostata negali būti suprantama kaip apimanti tik priemones, susijusias su pažeidimais, jau „padarytais“ priimančiosios valstybės narės teritorijoje. Teisingumo Teismo teigimu, minėta

[35] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316).

[36] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 36 punktas).

nuostata turi būti aiškinama taip, kad pagal ją leidžiama imtis priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią būsimiems pažeidimams [37]. Kitaip tariant, kalbama apie priimančiosios valstybės narės teisę imtis priemonių dėl draudimo įmonės esant pažeidimams ar jų rizikai [38].

98. Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad Direktyvos 92/49 40 straipsnyje numatytos „dvi atskiros procedūros“, pagal kurias priimančiosios valstybės narės valdžios institucijos, esant „pažeidimų“ ar jų rizikai, gali imtis priemonių, nukreiptų į buveinę kitoje valstybėje narėje turinčią draudimo įmonę.

99. Pirmoji procedūra buvo reglamentuota tos direktyvos 40 straipsnio 4 ir 5 dalyse. Šias Direktyvos 92/49 nuostatas atitinka direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 2 ir 3 dalys.

100. Antroji procedūra buvo reglamentuota Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalyje. Kaip nurodė Teisingumo Teismas: „[Šioje nuostatoje], nukrypstant nuo šio 40 straipsnio 4 ir 5 [dalyse] numatytos įprastos procedūros, nenumatyta nei valstybės narės, kurioje teikiamos atitinkamos paslaugos, pareiga informuoti apie šiuos pažeidimus buveinės valstybės narės kompetentingas institucijas, nei pareiga pranešti pastarosioms apie ketinimą imtis tokių priemonių“ [39].

101. Teisingumo Teismas dar labiau atskyrė šias dvi procedūras, reglamentuotas atitinkamai Direktyvos 92/49 40 straipsnio 4 ir 5 dalyse ir jos 40 straipsnio 6 dalyje.

102. Pirma, Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalyje nustatyta procedūra gali būti taikoma tik skubos atvejais, kai reikia nedelsiant imtis atitinkamų priemonių [40].

103. Antra, atrodo, kad Teisingumo Teismas laikosi pozicijos, jog pasitelkdama priemones, kurių imamasi pagal Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalyje numatytą procedūrą, priimančioji valstybė narė negali uzurpuoti įgaliojimų, kuriais atitinkamos draudimo įmonės buveinės valstybė narė naudojasi pagal buveinės valstybės narės priežiūros principą [41]. Priemonės, kurių jos imasi, turi būti ne tik pateisinamos dėl skubos, bet ir būti „tik prevencinės“, kad jas taikydama priimančioji valstybė narė nesikėsintų į įsisteigimo valstybei narei priklausančios priežiūros sritį. Teisingumo Teismas nurodė: „todėl [šios priemonės] taikomos tik tol, kol laukiama buveinės valstybės narės kompetentingų institucijų sprendimo <…> atsižvelgiant į valstybės narės, kurioje teikiamos paslaugos, nustatytas aplinkybes“ [42].

104. Reikėtų pridurti, kad Sprendime *Onix Asigurări* [43] buvo kalbama apie buveinės valstybės narės teisę išduoti leidimą ir tikrinti, ar įvykdytos tokio leidimo išdavimo sąlygos. Direktyvos 92/49 4 straipsnis, kurio norminis turinys panašus į direktyvos „Mokumas II“ 14 straipsnio norminį turinį, buvo grindžiamas prielaida, kad ši sritis priklauso buveinės valstybei narei.

[37] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 39 ir 40 punktai).

[38] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 45 punktas).

[39] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 47 punktas).

[40] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 47 ir 48 punktai).

[41] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 49, 52 ir 53 punktai).

[42] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 52 punktas).

[43] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316, 49 punktas).

105. Kaip jau minėta [44], Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalies atitikmuo yra direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalis. Taigi Sprendime *Onix Asigurări* [45] išdėstytomis gairėmis dėl Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalies galima pasiremti aiškinant direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalį. Tai reiškia, kad priimančioji valstybė narė, remdamasi pastarąja nuostata, gali imtis priemonių, netaikydama 155 straipsnio 1, 2 ir 3 dalių, jeigu, pirma, tai būtina dėl skubos, ir, antra, šios priemonės, atsižvelgiant į jų pobūdį, nepatenka į buveinės valstybei narei priskirtą sritį.

106. Vis dėlto šioje byloje pateikti prejudiciniai klausimai nėra susiję su direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalimi. Be to, nėra jokios informacijos, kuri rodytų, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi pozicijos, jog Čekijos priežiūros institucija ėmėsi priemonių dėl NOVIS, remdamasi būtinybe skubiai jas taikyti šiam subjektui.

107. Antrasis klausimas savo ruožtu akivaizdžiai susijęs, be kita ko, su direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalimi. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad ir šios direktyvos 155 straipsnio 4 dalyje, ir jo 5 dalyje numatyta galimybė nukrypti nuo šio straipsnio 1–3 dalyse numatytos procedūros [46]. Vadinasi, jeigu Sprendime *Onix Asigurări* [47] pateiktas Direktyvos 92/49 40 straipsnio 6 dalies išaiškinimas yra reikšmingas aiškinant direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalį, netiesiogiai jis yra reikšmingas ir aiškinant šios direktyvos 155 straipsnio 5 dalį.

108. Iš to darytina tokia išvada: direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalis skirta atvejams, kai kyla būtinybė imtis skubių priemonių, kad būtų užkirstas kelias nepageidaujamoms pasekmėms, kurių sukelia draudimo įmonės padaryti „pažeidimai“. Tokiu atveju priimančioji valstybė narė neprivalo laikytis tos direktyvos 155 straipsnio 1–3 dalyse reglamentuotos procedūros. Tačiau valstybė narė turi užtikrinti, kad priemonės, kurių ji imasi, nepažeistų buveinės valstybės narės priežiūros principo ir šios priemonės turi būti siaurai apibrėžtos.

109. Vadovaujantis tokia logika, direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalyje valstybės narės taip pat atleidžiamos nuo pareigos laikytis jos 155 straipsnio 1–3 dalyse reglamentuotos procedūros. Kartu priemonės, kurių priimančioji valstybė narė ėmėsi pagal tos direktyvos 155 straipsnio 5 dalyje nurodytus įgaliojimus, negali pažeisti buveinės valstybės narės priežiūros principo.

110. Galiausiai direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalis turi būti skirta priimančiosios valstybės narės įgaliojimams, kurie pagal savo pobūdį skiriasi nuo šio straipsnio 4 dalyje nurodytų įgaliojimų. Antraip vienalaikis šių dviejų nuostatų taikymas pagal direktyvą „Mokumas II“ netektų prasmės.

111. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalis, kaip ir jos 155 straipsnio 1 dalis, susijusi su reagavimu į „pažeidimus“ arba jų atsiradimo riziką. Tai, kad šiose dviejose nuostatose kalbama apie tokio paties pobūdžio situacijas („pažeidimus“), paaiškina priežastis, dėl kurių Sprendime *Onix Asigurări* [48] Teisingumo Teismas suteikė tokią didelę reikšmę tam, kad, kai priimančioji valstybė narė įgyvendina direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 4 dalyje nurodytus įgaliojimus,

[44] Žr. šios išvados 96 punktą.

[45] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316).

[46] Žr. šios išvados 93 punktą.

[47] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316).

[48] 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimas *Onix Asigurări* (C-559/15, EU:C:2017:316).

neturi būti kėsinamasi į buveinės valstybei narei priklausančią priežiūros sritį[49]. Toje srityje valstybių narių valdžios institucijos privalo laikytis minėtos direktyvos 155 straipsnio 1–3 dalyse numatytos procedūros.

112. O direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalis susijusi su baudimu už priimančiosios valstybės narės teritorijoje padarytus „pažeidimus“. Man atrodo, kad čia nekalbama apie ilgalaikį neteisėtą draudimo įmonės veikimą ar tokios situacijos susiklostymo riziką, kuriems galima užkirsti kelią tik įsikišus „ten, kur yra šaltinis“, atitinkamos draudimo įmonės buveinės valstybėje narėje. Iš tiesų tokia situacija yra „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 155 straipsnį. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalyje kaip tik kalbama apie pažeidimus, padaromus vykdant įsipareigojimus, tenkančius draudimo įmonei santykiuose su atitinkamos valstybės narės teritorijoje esančiais draudėjais ir naudos gavėjais. Tokių baudų skyrimas nepaneigia buveinės valstybės narės esminės kompetencijos prižiūrėti buveinę šioje valstybėje turinčią draudimo įmonę.

113. Tokią aiškinimo kryptį taip pat gali patvirtinti jau minėtas Sprendimas *Komisija / Italija*[50]. Primintina, kad toje byloje buvo nagrinėjamas sankcijų skyrimas draudimo įmonei už draudimo įmokų, kurios buvo taikomos priimančiojoje valstybėje narėje su draudėjais sudarytoms sutartims, skaičiavimą pažeidžiant priimančiosios valstybės narės teisę. Kaip jau nurodžiau[51], tas sprendimas gali leisti manyti, kad direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnio 5 dalis patvirtina priimančiosios valstybės narės įgaliojimus bausti už jos teritorijoje padarytus nuostatų, reglamentuojančių draudimo įmonių komercinę veiklą, pažeidimus.

114. Galiausiai tai, kad įgaliojimai skirti baudas už atitinkamos valstybės narės teritorijoje esantiems draudėjams ir naudos gavėjams prisiimtų pareigų, susijusių su draudimo veiklos vykdymu, pažeidimus paliekami šios valstybės priežiūros institucijoms, regis, yra tinkamiausias ir veiksmingiausias būdas veiksmingai ir kuo greičiau apsaugoti šiuos subjektus.

3. Išvada dėl antrojo klausimo

115. Taigi, viena vertus, MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos nuostatos ir, kita vertus, direktyvos „Mokumas II“ nuostatos papildo vienos kitas tiek, kiek jos susijusios su baudų už pažeidimus, kuriuos draudimo įmonė padaro priimančiosios valstybės narės teritorijoje, skyrimu.

116. Viena vertus, MIPP ir DIP reglamente bei DPP direktyvoje numatyta, kad, „nedarant poveikio kompetentingų institucijų priežiūros įgaliojimams“, valstybės narės privalo numatyti administracines sankcijas ir priemones, taikomas pažeidus šių teisės aktų nuostatas, ir imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jos būtų taikomos[52].

117. Kita vertus, buveinės valstybės narės priežiūros institucijų ir priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijų kompetencijos ir įgaliojimų padalijimas reglamentuojamas direktyvoje „Mokumas II“[53]. Šiuo klausimu valstybių narių institucijos privalo iš esmės laikytis šios direktyvos

[49] Žr. šios išvados 103 punktą.

[50] 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Komisija / Italija* (C-518/06, EU:C:2009:270).

[51] Žr. šios išvados 55 punktą.

[52] Žr. šios išvados 91 punktą.

[53] Žr. šios išvados 77 punktą.

155 straipsnio 1–3 dalyse numatytos procedūros. Tačiau šios direktyvos 155 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad nukrypdamos nuo šios procedūros priimančiosios valstybės narės gali naudotis įgaliojimais bausti už jų teritorijoje padarytus pažeidimus.

118. Atsižvelgdamas į sutampančias išvadas, padarytas aiškinant, viena vertus, MIPP ir DIP reglamento bei DPP direktyvos ir, kita vertus, direktyvos „Mokumas II“ nuostatas, siūlau į antrąjį klausimą atsakyti, kad pastarosios direktyvos 155 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos neprivalo pirmiausia išnaudoti šios direktyvos straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse numatytų pranešimo apie pažeidimus ir priemonių jiems pašalinti taikymo procedūrų, kai skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šio direktyvos straipsnio 5 ir 6 dalis, už MIPP ir DIP reglamente arba DPP direktyvoje numatytų pareigų pažeidimą šios valstybės narės teritorijoje.

V. Išvada

119. Atsižvelgdamas į visa, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (direktyva „Mokumas II“) 155 straipsnis

   turi būti aiškinamas taip:

   jis taikomas ir tuo atveju, kai priimančiosios valstybės narės priežiūros institucija prižiūri, kaip kitos valstybės narės draudimo įmonė laikosi 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1286/2014 dėl mažmeninių investicinių produktų paketų ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų (MIPP ir DIP) pagrindinės informacijos dokumentų arba 2016 m. sausio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/97 dėl draudimo produktų platinimo nustatytų pareigų.

2. Direktyvos „Mokumas II“ 155 straipsnis

   turi būti aiškinamas taip:

   priimančiosios valstybės narės priežiūros institucijos neprivalo pirmiausia išnaudoti šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse numatytų pranešimo apie pažeidimus ir priemonių jiems pašalinti taikymo procedūrų, kai skiriamos administracinės nuobaudos, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos straipsnio 5 ir 6 dalis, už MIPP ir DIP reglamente arba Direktyvoje 2016/97 numatytų pareigų pažeidimą šios valstybės narės teritorijoje.